

RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA OLIY TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH VA UNING ELEKTRON TA'LIMDAGI ROLI.

Haydarova E'zoxon Ulug'bek Qizi
Shahrisabz davlat pedagogika instituti
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish sharoitida oliy ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanish va uning elektron ta'limdagi roli haqida mulohaza yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *Raqamli iqtisodiyot, oliy ta'lim, texnologiya, elektron ta'lim, qarorlar, kommunikatsiya.*

KIRISH

Iqtisodiyotning raqamli sektorini rivojlantirish borasida davlat tomonidan keng ko'lamli chora-tadbirlar ko'rilmoqda, elektron hujjat aylanishi tizimlari joriy etilmoqda, elektron to'lovlar rivojlantirilmoqda va elektron tijorat sohasidagi normativ-huquqiy baza takomillashtirilmoqda.

Axborot-texnologik platformalarda faoliyat ko'rsatadigan raqamli iqtisodiyot jadal rivojlanmoqda, bu esa shunday platformalarning yangi modellarini yaratish zaruratini taqozo etmoqda.

1. Quyidagilar kripto-aktivlar aylanmasi sohasini yanada takomillashtirish bo'yicha eng muhim vazifalar deb hisoblansin:

investitsiyaviy va tadbirkorlik faoliyatining turli shakllarini diversifikatsiya qilish uchun kripto-aktivlar aylanmasi sohasidagi faoliyatni, jumladan mayning (turli kripto-aktivlarda yangi birliklar va komissiya yig'implari formatida mukofot olish imkonini beradigan taqsimlash platformasini ta'minlash va yangi bloklar yaratish bo'yicha faoliyat), smart-kontrakt (raqamli tranzaksiyalarni avtomatik tartibda amalga oshirish orqali huquq va majburiyatlar bajarilishini nazarda tutuvchi elektron shakldagi shartnoma), konsalting, emissiya, ayirboshlash, saqlash, taqsimlash, boshqarish, sug'urtalash, shuningdek, ma'lumotlarning taqsimlangan reyestri texnologiyalarini joriy etish va rivojlantirish;

ma'lumotlarning taqsimlangan reyestri texnologiyalarini ishlab chiqish va ulardan foydalanish sohasida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda amaliy ish ko'nikmalariga ega malakali kadrlarni tayyorlash;

kripto-aktivlar bo'yicha faoliyat va ma'lumotlarning taqsimlangan reyestri texnologiyalari sohasida xalqaro va xorijiy tashkilotlar bilan hamkorlikni har tomonlama rivojlantirish, raqamli iqtisodiyotda loyihalarni birgalikda amalga oshirish uchun ma'lumotlarning taqsimlangan reyestri texnologiyalarini ishlab chiqish sohasida faoliyat ko'rsatadigan yuqori malakali xorijlik mutaxassislarni jalb qilish;

xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribasini hisobga olgan holda ma'lumotlarning taqsimlangan reyestri texnologiyalarini joriy etish uchun zarur huquqiy bazani yaratish; raqamli iqtisodiyotni yanada rivojlantirish uchun innovatsion g'oyalar, texnologiyalar va ishlanmalarni joriy etish sohasida davlat organlari va tadbirkorlik subyektlarining yaqin hamkorligini ta'minlash.

ASOSIY QISM

Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish sharoitida oliy ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanish va uning elektron ta'limdagi roli quyidagi muhim nuqtalarga ega:

1. Oliy Ta'limning Texnologik Rivojlanishi: Oliy ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanish oliy ta'limning texnologik rivojlanishini kuchaytiradi. Bu texnologiyalar o'quv jarayonini yanada samarali qilish, o'quvchilarga interaktiv ta'lim imkoniyatlarini taqdim etish va o'quv jarayonini innovatsiyalashda muhim rol o'ynayadi.

2. Onlayn Platformalardan Foydalanish: Axborot texnologiyalari oliy ta'limda onlayn platformalardan foydalanish imkoniyatini yaratadi. Onlayn darslar, veb-saytlar, elektron darsliklar va interaktiv ta'lim vositalari o'quvchilarga o'zlarini rivojlantirishda yordam beradi.

3. O'quv Materiallariga Oson Murojaat: Axborot texnologiyalari oliy ta'limda o'quv materiallariga oson murojaat imkonini taqdim etadi. Elektron kitoblar, darsliklar, maqolalar va boshqa o'quv materiallari o'quvchilarga o'zlarining o'quv jarayonini boshqarishda yordam beradi.

4. Interaktiv Ta'lim Vositalari: Axborot texnologiyalari interaktiv ta'lim vositalarini taqdim etadi. Virtual laboratoriyalar, interaktiv darslar, o'quvchi-muallim interaktiv kommunikatsiya vositalari o'quvchilarning ma'lumotlarini oshirish, tushunchalarini mustahkamlash va o'quv jarayonini yanada qiziqarli qilishda muhim rol o'ynayadi.

5. Monitoring va Baholash: Axborot texnologiyalari oliy ta'limda monitoring va baholash imkoniyatlarini taqdim etadi. O'qituvchilar o'quvchilarning rivojlanishini kuzatish, o'quv natijalarini baholash va o'quv jarayonini samarali boshqarishda yordam beradi.

Axborot texnologiyalari oliy ta'limda innovatsiyalarni kuchaytirish, onlayn platformalardan foydalanish, o'quv materiallariga oson murojaat, interaktiv ta'lim vositalari, monitoring va baholash imkoniyatlari ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynayadi. Umid qilamizki, bu texnologiyalar oliy ta'limning rivojlanishida yordam beradi va o'quvchilarni muvaffaqiyatli bo'lishiga yordam beradi.

Elektron ta'limda axborot texnologiyalari quyidagi muhim rollarni o'ynayadi:

1. O'quvchilarga Masofaviy Ta'lim Imkoniyatini Taqdim Etish: Elektron ta'limda axborot texnologiyalari o'quvchilarga masofaviy ta'lim imkoniyatini taqdim etadi. O'quvchilar o'z vaqtlarida va joylarida darslarga qatnashish, o'quv

materiallariga oson murojaat qilish va o'quv jarayonini boshqarish imkoniyatlarini taqdim etadi.

2. Interaktiv Ta'lim Vositalarini Taqdim Etish: Axborot texnologiyalari interaktiv ta'lim vositalarini taqdim etadi. Virtual laboratoriyalar, interaktiv darslar, o'quvchi-muallim interaktiv kommunikatsiya vositalari o'quvchilarning ma'lumotlarini oshirish, tushunchalarini mustahkamlash va o'quv jarayonini yanada qiziqarli qilishda muhim rol o'ynayadi.

3. O'quv Materiallariga Oson Murojaat: Elektron ta'limda axborot texnologiyalari o'quv materiallariga oson murojaat imkonini taqdim etadi. Elektron kitoblar, darsliklar, maqolalar va boshqa o'quv materiallari o'quvchilarga o'zlarining o'quv jarayonini boshqarishda yordam beradi.

4. Monitoring va Baholash: Axborot texnologiyalari elektron ta'limda monitoring va baholash imkoniyatlarini taqdim etadi. O'qituvchilar o'quvchilarning rivojlanishini kuzatish, o'quv natijalarini baholash va o'quv jarayonini samarali boshqarishda yordam beradi.

5. O'quvchilarga O'zlashtirilgan O'quv Yo'nalishlarini Taqdim Etish: Elektron ta'limda axborot texnologiyalari o'quvchilarga o'zlashtirilgan o'quv yo'nalishlarini taqdim etish imkoniyatlarini beradi. O'quvchilar o'zlarining qiziqishlariga va maqsadlariga mos keladigan o'quv yo'nalishlarini tanlash va o'rganishda yordam beradi.

Axborot texnologiyalari elektron ta'limda masofaviy ta'lim imkoniyatlarini taqdim etish, interaktiv ta'lim vositalarini taqdim etish, o'quv materiallariga oson murojaat, monitoring va baholash imkoniyatlari va o'quvchilarga o'zlashtirilgan o'quv yo'nalishlarini taqdim etishda muhim rol o'ynayadi.

MUAMMO VA YECHIMLAR

Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish sharoitida oliy ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanish va uning elektron ta'limdagi roli bilan bog'liq muammolar quyidagi ko'plab omillarga ega bo'lishi mumkin:

1. Texnologik Muammolar: Axborot texnologiyalari oliy ta'limda integratsiyani kuchaytirishda muhimdir, lekin texnologik muammolar yuzaga kelishi mumkin. Internet ulanish, texnologik vositalar, dasturlash va boshqa texnologik muammolar ta'lim sohasidagi integratsiyani cheklab qolishi mumkin.

2. O'qituvchilar va Kadrlar Bilan O'zaro Hamkorlik: O'qituvchilar va kadrlar bilan o'zaro hamkorlik va o'zlashtirish ta'lim sifatini oshirishda muhimdir, lekin yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar, yangi usullarni o'rganish va yangi texnologiyalarga o'rganganliklar muammolar yuzaga kelishi mumkin.

3. Resurslar va Infrastrukturaviy Muammolar: Ta'lim sifati va jozibadorligini boshqarishda muhim bo'lgan resurslar va infrastrukturaviy muammolar yuzaga kelishi mumkin. Resurslar, texnologik vositalar, laboratoriyalar va boshqa infrastruktura muammolar integratsiyani cheklab qolishi mumkin.

4. Ko'p tarmoqli Ishbilar va Biznes Loyihalari: Ko'p tarmoqli ishbilar va biznes loyihalari ta'lim sohasida integratsiyani kuchaytirishda muhimdir, lekin ishlab chiqarish sohasidagi muammolar yuzaga kelishi mumkin. Ishbilar sohasidagi innovatsiyalar, biznes modellari va yangi yondashuvlar bilan tanishish, yangi biznes loyihalari tashkil etish va amaliy tajribani oshirish yuzaga kelishi mumkin.

5. Pedagogik Usullar va O'quv Materiallari: Pedagogik usullar va o'quv materiallari ta'lim sifatini oshirishda muhimdir, lekin yangi pedagogik usullar va innovatsiyalar o'rganish va o'qitishdagi muammolar yuzaga kelishi mumkin. O'quv materiallarining muvofiqligi, o'qitish usullari va o'quv jarayonining samarali boshqarilishi muhimdir.

Inovatsion yondashuvlar ta'lim sifati va jozibadorligini oshirishda muhimdir, lekin yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar texnologik muammolar, o'qituvchilar va kadrlar bilan o'zaro hamkorlik, resurslar va infrastrukturaviy muammolar, ko'p tarmoqli ishbilar va biznes loyihalari, pedagogik usullar va o'quv materiallari bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda raqamli texnologiyalar ta'lim samaradorligini oshiradi. Ammo uning salbiy taraflari ham bor. Ya'ni axborot kommunikatsiya texnologiyalari yoshlarning ko'rish tizimini pasaytirmoqda. Yoshlar kompyuterlardan, telefonlardan ko'p foydalanib ko'zlarini kasallikka chalintirib qo'yishmoqda. Buni oldini olish uchun kompyuterda ishlayotgan vaqtda avvalambor kompyuter yonida kaktus turishi bundan tashqari yoshlar kompyuterda ishlayotganlarida maxsus kompyutewr uchun mo'ljlangan ko'zoynaklarni taqishlari kerak bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 27-apreldagi PF-121-sonli [Farmoni](#) tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 28.04.2022-y., 06/22/121/0354-son.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 18-sentabrdagi PF-140-sonli [Farmoni](#) tahririda — Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 19.09.2024-y., 06/24/140/0728-son